

ku ochrany životného prostredia, udržateľného rozvoja a rozvoja demokracie v regióne. Cieľom je podporiť kľúčovú úlohu univerzít v tomto procese zavádzaním kurzov pre študentov a účasťou na projektoch v spolupráci so zástupcami rôznych úradov na rôznych úrovniach riadenia.

Kurzy sú multidisciplinárne, medzinárodné, problémovo orientované, založené na prebiehajúcom výskume na participujúcich univerzitách a všetky majú prvok regionálnych štúdií. Sú podporené rozsiahlym moderným vzdelávacím materiálom a prostriedkami, ako sú knihy, príručky, videoprogramy, CD, webové stránky a pod.

Na bakalárskej úrovni prebiehajú kurzy Životné prostredie (*Environmental Science*), Ľudia Pobaltia (*Peoples of the Baltic*), resp. Pobaltský región – kultúra, politika, spoločnosť (*Baltic Sea Region – Culture, Policy, Society*) a Udržateľný Baltický región (*Sustainable Baltic Sea Region*).

Na magisterskej úrovni sú to kurzy Udržateľné vodné hospodárstvo (*Sustainable Water Management*), Rozvoj udržateľnej spoločnosti (*Sustainable Community Development*) a program Manažment životného prostredia (*Environmental Management*).

Program *Environmental Management* pozostáva zo štyroch kurzov, ktoré sa zaoberajú problematikou environmentálneho manažmentu vo všetkých druhoch organizácií, osobitne v priemyselnom sektore. Poskytuje platformu na vzdelávanie vo všetkých spoločenských oblastiach. Je to veľmi široko koncipovaný program, venuje sa legislatívnym i ekonomickým nástrojom v oblasti environmentálneho manažmentu, vrátane smerníc Európskej únie, postupu zavádzania formálnych systémov podľa normy ISO 14 001, ako je EMS a EMAS.

Každý z týchto štyroch kurzov má učebnicu doplnenú CD s filmami, databázami, materiálom

na cvičenie a učebnicou v pdf formáte. Ďalší študijný materiál možno nájsť na webových stránkach. Je tu príručka pre pedagógov a doplnujúce materiály pre študentov, napr. úlohy pre prácu v skupinách.

Prvý kurz je zameraný na environmentálnu politiku (*Policy Instruments for Environmental Management*): legislatívno-právne a ekonomické nástroje. Druhý má názov Čistejšia produkcia a technológie (*Cleaner Production and Technologies*) a venuje sa technológiám a nástrojom efektívnej výroby. Tretí kurz je orientovaný na dizajn a posudzovanie životného cyklu výrobkov (*Product Design and Life Cycle Assessment*). Zaoberá sa implementáciou environmentálneho manažmentu, aplikáciou ekodizajnu a technikami posudzovania životného cyklu výrobkov. Zahŕňa aj sériu ukazovateľov dôsledkov, resp. vplyvov na životné prostredie. Štvrtý kurz je zameraný na environmentálne manažérske systémy a certifikáciu (*Environmental Management Systems and Certification*). Základom environmentálneho manažmentu je audit, ktorým sa zmapujú environmentálne dôsledky všetkých aktivít organizácie, resp. firmy a využitie zdrojov. V tomto kurze sa poslucháči dozvedia nielen ako to

treba urobiť, ale majú k dispozícii aj sériu prostriedkov na redukovanie týchto vplyvov. Ďalšie informácie možno získať na <http://www.balticuniv.uu.se/Courses/Environmental Management>.

Kurzy programu Baltskej univerzity (BUP) sú prístupné aj poslucháčom našich univerzít, ktoré sú súčasťou siete. Centrum programu pracuje od r. 1998 na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre, pôvodne s pôsobnosťou pre Slovenskú i Českú republiku. O kurze *Environmental Science* a jeho medzinárodnej učebnici vydannej r. 2003 sme písali v časopise Životné prostredie roč. 37, 2003, č. 6, s. 333.

Materiály a skúsenosti kurzov BUP využívame v študijnom programe *Environmentálne manažérstvo* (študijný odbor *Environmentálny manažment*), ktorý zabezpečujeme na Fakulte európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU v Nitre v bakalárskom i magisterskom stupni, v dennej i externej forme štúdia.

Prof. RNDr. Pavol Eliáš, CSc., Katedra ekológie Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU, Mariánska 10, 949 76 Nitra, pavol.elias@savba.sk

Konferencia o ochrane a manažmente poľnohospodárskej krajiny

Ochrana a manažment poľnohospodárskej krajiny boli hlavnou témou vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, ktorá sa konala v dňoch 30. 6. – 2. 7. 2008 v Stredisku environmentálnej výchovy SAŽP v Modre-Harmónii. Usporiadateľom bol Ústav krajinnnej ekológie SAV a na

podujatí sa zúčastnilo takmer 70 odborníkov z vedecko-výskumných pracovísk, vysokých škôl, štátnej ochrany prírody a ďalších organizácií. Výrazné zastúpenie mali mladí vedeckí pracovníci.

Cieľom konferencie bola výmena skúseností a prezentácia no-

vých poznatkov z nasledujúcich oblastí výskumu: ochrana a manažment poľnohospodárskej krajiny, význam nelesných biotopov v intenzívne a extenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine a ich manažment, sledovanie faktorov, ktoré vplývajú na zmeny biodiverzity krajiny, rozvoj vidieka a vidieckych sídel, pozemkových úprav a územného systému ekologickej stability, zmeny využitia poľnohospodárskej krajiny a prínos agroenvironmentálnych programov. Program konferencie bol rozdelený do 3 tematických blokov:

- *Integrovaný manažment poľnohospodárskej krajiny* (14 prednášok).
- *Biodiverzita poľnohospodárskej krajiny* (9 prednášok).
- *Prínos agroenvironmentálnych programov k ochrane a manažmentu poľnohospodárskej krajiny, roz-*

voj vidieckych sídel (8 prednášok).

V rámci prvého bloku odzneli príspevky na témy: ekologické princípy systému poľnohospodárskej krajiny, aplikácia integrovaného prístupu v hodnotení poľnohospodárskej krajiny a optimalizácia poľnohospodárskej krajiny, integrácia ochrany pôdy a vody v manažmente poľnohospodárskej krajiny, skúsenosti s tvorbou územných systémov ekologickej stability a pozemkovými úpravami, príklady poľnohospodárskeho manažmentu z Čiech i oblasti východného Slovenska a pod. Konkrétnym príkladom prepojenia vedy, výskumu a praxe pri tvorbe územných systémov ekologickej stability bol aj dokumentárny film Čehovická oáza.

Príspevky v rámci druhého bloku boli orientované hlavne na poloprírodné biotopy, ako sú lúky, pasienky, sekundárne hole, neles-

ná drevinová vegetácia, ktoré predstavujú ostrovy biodiverzity nielen z hľadiska druhovej bohatosti rastlín, ale aj ako biotopy vtáctva a poľovnej zveri. Z prednesených referátov vyplynulo, že veľký vplyv na biodiverzitu poľnohospodárskej krajiny majú zmeny využitia krajiny a v súčasnosti ich ovplyvňuje aj implementácia agroenvironmentálnych programov.

V treťom bloku odzneli prednášky o agroenvironmentálnych programoch ako nástroji ochrany a obnovy krajiny, ich potenciálnom príspevku k ochrane a manažmentu poľnohospodárskej krajiny, o ich význame pre zachovanie biodiverzity nelesných biotopov a o rozvojových možnostiach vidieckych sídel. V súvislosti s rozvojom vidieckych sídel sa rozprúdila podnetná diskusia aj na tému zdravia človeka a lokalizácie líniových energetických zariadení, ako obmedzenie rozvoja vidieckych sídel, či zvyšovanie biodiverzity poľnohospodárskej krajiny pomocou plantáží energetických plodín.

Súčasťou odborného programu bola aj posterová diskusia, v rámci ktorej sa prezentovali zaujímavé výsledky výskumu súvisiace s témou konferencie. Príspevky, ktoré odzneli na konferencii, budú publikované v recenzovanom zborníku.

V rámci poldennej exkurzie sa mohli účastníci oboznámiť s históriou, súčasnosťou a využívaním tradičnej vinohradníckej poľnohospodárskej krajiny v okolí Modry, ktorá je súčasťou Malokarpatskej vínnej cesty.

Konferencia sa uskutočnila v rámci projektu *Ochrana a manažment nelesných biotopov v poľnohospodárskej krajine* podporovaného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. LPP-0135-06.

Účastníci exkurzie sa oboznámili s históriou a súčasným využívaním malokarpatskej vinohradnícko-historicko-rekreačnej krajiny. Foto: J. Špulerová



Ing. Jana Špulerová, PhD., Ústav krajinej ekológie SAV, Štefánikova 3, P. O. Box 254, 814 99 Bratislava, jana.spulerova@savba.sk